

– Skolen viktig arena

Skolene i distriktene er mer enn bare en utdanningsinstitusjon. Det er ofte et samlingspunkt for bygda.

ERLEND HYKKERUD
erh@fd.no

Nedleggelse av små skoler er en utvikling som har vedvart over tid og under skiftende regjeringer. I stor grad er dette en konsekvens av endringer i bosetningsmønsteret.

Det er kommunene og fylkeskommunene som har ansvar for den offentlige skolestrukturen. Når man vurderer å legge ned skoler, er det mange hensyn som må balanse seg opp mot hverandre. Dette dreier seg blant annet om kvaliteten på elevenes læringsmiljø både faglig og sosialt, mulighetene for å rekruttere kvalifiserte lærere, kostnadseffektivitet, samt belastning for elevene som følge av lengre reisevei.

Få elever

En kartlegging, gjennomført av Utdanningsdirektoratet på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, av nedleggelse i perioden fra skoleåret 2007-08 og fram til skoleåret 2009-10, viser at den vanligste årsaken til nedleggelse av små skoler er få elever. Dette ble oppgitt som årsak i 60 prosent av tilfellene. I snitt var det 39 elever på hver skole som er nedlagt.

Der hvor kommuneøkonomi er oppgitt som årsak (halvparten av skolenedleggelsene) er dette i de fleste tilfellene i kombinasjon med få elever. Eller blir det argumentert med at problemer med å rekruttere lærere og at elevene fikk mer enn 20 kilometer skolevei én vei som følge av skolenedleggelsene er årsaker til nedleggelse i undersøkelsen. Bygdeforsker og rektor ved Høgskolen for landbruk og bygdenæringer, Dag Jørund Lønning, mener det er viktig å tenke på byg-

deskolen som noe mer enn en utdanningsplass. Skolen har en viktig samfunnsfunksjon i distriktene.

– Distriktskolen er en viktig arena og samlingsplass for folk i distriktene. Derfor er det viktig at man gjør et godt forarbeid på hvilke konsekvenser en skolenedleggelse vil få. I Finnmark må man tenke seg godt over dette på bakgrunn av de store avstandene i fylket, forteller bygdeforskeren.

Mobilisering

Det er skoler i Alta, Loppa, Kautokeino, Nordkapp og Porsanger som har og blir foreslått nedlagt. Flere av de skolene som har blitt foreslått eller vurdert nedlagt har vekket mye engasjement i de aktuelle bygdene, og det er blitt avholdt flere folkemøter med bakgrunn av frykt for nedleggelse.

– Man ser ofte en mobilisering de stedene noe blir foreslått nedlagt. Det mobiliserer de som bor på stedet, og er ofte med på å synliggjøre for omgivelsene den kollektive kraften som er i bygda. Samtidig er den kollektive spirten som kommer ut av dette viktig at man tar vare på, sier Lønning.

Trygt og godt

En av skolene som mobiliserte bygda og avholdt folkemøte var på Nuvsvåg. Der frykter man at skolen skal bli satt under lupen og bli nedlagt. Heidi Elise Olsen og Charlotte Jensen er to tidligere elever på Nuvsvåg skole, som nå går på Alta videregående skole. De mener at med en lang pendling til og skolen kan gå ut over det sosiale- og faglige nivået.

– Vi har fått en veldig god oppfølging på skolen både faglig og sosialt. Det har blant annet bidratt til at det har vært lett å ta det faglige nivået på videregående. Noe som

Bygdeforsker, Dag Jørund Lønning. Pressefoto

har gjort overgangen fra ungdomsskolen til videregående enklere, enn om man hadde måtte bruke mye tid på skolearbeidet. Som igjen ville gått ut over det sosiale og trivselen på skolen, forteller Olsen og Jensen.

De tror at konsekvensen med nedleggelse av skolen betyr at Nuvsvåg bare blir et hytteområde i framtiden.

– Det blir nok ikke det samme om skolen legges ned. Så det hadde

vært trist om skolen skulle bli nedlagt. For dem som går på små skoler får en veldig god oppfølging, legger Nuvsvåg-jentene til.

Vekst i utkanten

Rektoren ved Høgskolen for landbruk og bygdenæringer trekker fram distriktskolene kan være en viktig bidragsyter for lokal næringsutvikling. Skolen bidrar da som en nettverksskaper.

– Skoleutvikling hører på mange

måter sammen med næringsutvikling. Flere steder ligger muligheten for vekst i utkanten. Da er det uheldig om kommuner kutter ned på de arbeidsoppgavene som kan bidra til langsiktig gevinst. For det er de oppgavene som ikke er lovpålagte som går først, forteller bygdeforskeren.

Charlotte Jensen og Heidi Elise Olsen er begge fra Nuvsvåg og går i dag på Alta videregående skole. De mener det er mange fordeler ved å gå på en liten skole, og de frykter for hva konsekvensene blir om deres gamle skole blir lagt ned.

I Nuvsvåg (bildet) fikk forslag om nedleggelse av basseng og vurdering av fortsatt aktivitet på skolen bygda til å mobilisere seg til kamp mot kommunen. Arkivfoto